

duidelijk bemerkte, hoe hij zich eigenlijk schaamde in zijn nachtgewaad-kleur voor den dag te komen.

Zulke vreeselijke verwoestingen als de bas-terdsatijnrupsen kunnen die der satijnvlinders niet aanrichten, daar haar smaakorganen alleen door wilgen en populieren aangenaam geprikkeld worden. Bij appel- en pereboomen behoeft dus niet gewaakt te worden om de overwinterende rupsen te keeren.

E. HOOGEVEEN, S.J.
Canis.-Coll., Nijmegen.

De vorst van 1917 en de vogels.

De oolijke snaak, dien de Limburger „keuningske” noemt en dien de wetenschap weidsch betitelt met den naam winterkoning (*trogodytes europaeus*) kwam tot voor kort in 't Zuiden onzer provincie zeer algemeen voor. Dat is om zoo te zeggen ineens anders geworden; in mijn omgeving ten minste is de winterkoning zoo goed als verdwenen. Hoorden we 'm vroeger bij 't eerste morgenkrieken overal z'n helklindend wijsje met de grootste opgewektheid ten beste geven, thans is dat karakteristieke deuntje bij ons zoo zeldzaam geworden, dat we er van opkijken, als we 't hier of daar sporadisch nog 'ns tegenkomen.

Het tijdstip, waarop we 't keuningske hebben beginnen te missen, doet vermoeden, dat de barre kou van Januari 1917 aan dat uitsterven niet vreemd is. De kleine bedrijvige gast verliet ons immers niet in den kwaden tijd. Even kwiek en opgewekt schuifelde hij ook bij winterdag door dorre ruigten en oude heggen en hij wist er z'n kostje nog wel op te diepen, als vele andere gevederde vrienden 't te kwaad kregen en hongrig onze huizen naderden. Toch schijnt de koude van verleden jaar er velen te hebben doen bezwijken.

We kunnen de reden van z'n verdwijning moeilijk zoeken in gebrek aan nestelgelegenheid. Al wordt er hier en daar al wat opgeruimd van dien aard, er zijn in en om onze dorpen nog oude tuinhagen bij de vleet, knoestige haagbeuken genoeg; zelfs het lage overhangende stroodak en de met klimop begroeide oude muur ontbreken nog niet geheel. Trouwens, als dat de reden was, zou z'n vermindering in aantal meer geleidelijk geconstateerd zijn geworden. Is echter de vorst van begin 1917 er schuld aan, dan mogen we verwachten, dat we onzen kleinen bruinen gast niet voor goed kwijt zullen zijn, maar dat de soort zich mettertijd zal herstellen.

De landbouwer zou ook — jammer genoeg — in hem 'n kleinen weerprofeet verliezen; immers z'n al te druk herhaald wijsje gold voor 'n voorspelling van spoedigen regen. Koddig en grappig was 't keuningske in heel z'n voorkomen en ik heb me menigmaal met 'm geamuseerd, als ie poes op d'r wandeling door den tuin van heel nabij bleef vergezellen en vervelen met z'n schel alarmkreetje. Dat hield ie dan vol,

tot 't heele gedoe poes de keel uithing en ze er 't zonnige zitje op 't warme tuinpad voor opgaf.

Misschien mogen we van andere lezers wel eens vernemen, of ook zij den winterkoning de twee laatste zomers veel minder gehoord en gezien hebben in hunne omgeving. Trouwens de winterkoning schijnt niet alleen 't offer van de felle vorst geworden te zijn. 't Zelfde verschijnsel constateeren we hier bij de koolmees (*parus major*) en haar zusje de pimpel (*parus coeruleus*). Ook deze nuttige vogelsoorten zijn de laatste twee jaren beduidend in aantal gedund.

Merkelbeek.

W. J. VROMEN.

GLADOCEEREN IN LIMBURG.

II.

15. *Acantholeberis curvirostris*. O. F. Müller. Gewone stekelschaal.
De stekelschaal is in Limburg weer tamelijk verspreid. Ik trof ze aan op de plaatsen 16, 22 en 27.
Chydoridae.
Eurycercus. Baird. Zaagstaart.
16. *Eurycercus lamellatus*. O. F. Müller. Gewone zaagstaart.
De gewone zaagstaart is in Limburg ook vrij algemeen aan te treffen.
Eurycercus glacialis. Lilljeborg. Winterzaagstaart.
De winterzaagstaart is in Noordbrabant in 1912 en '13 op drie plaatsen aangetroffen en sedert niet meer gevonden. Het kan dus een toevallige gast zijn.
Camptocercus. Baird. Priemstaart.
17. *Camptocercus rectirostris*. Schoedler. Rechte priemstaart.
De rechte priemstaart vond ik op plaats 23 en 27.
Camptocercus Lilljeborgii. Schoedler. Lilljeborg's priemstaart.
Deze soort komt wel bij 's-Hertogenbosch voor, doch werd door mij in Limburg nog niet aangetroffen.
Acroperus. Baird. Hoogkop.
18. *Acroperus harpae*. Baird. Gewone Hoogkop.
De gewone hoogkop is een zeer algemeen dier. Zij komt ook in Limburg voor. Ik vond ze op plaats 19 en 22.
Alonopsis. G. O. Sars. Schuinstreep.
19. *Alonopsis elongata*. G. O. Sars. Lange schuinstreep.
De lange schuinstreep, die tamelijk verbreid is komt voor in de Heelder Peel bij Grathem. Daarentegen heb ik nog *Alonopsis ambigua*, Lilljeborg, Bedriegelijke schuinstreep, noch een lid van het geslacht *Kurzia*, Dyb. u. Groch, in Limburg gevonden.
Alona. Baird. Alona.
20. *Alona quadrangularis*. O. F. Müller. Grootte alona.

- De Groote alona is de meest voorkomende soort van het geslacht en ook in Limburg zeer verspreid. Van belang is o.a. de vindplaats, 1.
21. *Alona costata*. G. O. Sars. Geribde alona. Deze soort vond ik op plaats 19.
 22. *Alona guttata*. G. O. Sars. Druppel alona. Deze kleinste alona-soort vond ik op de plaats 2, 14 en 19.
 23. *Alona tenuicaudis*. G. O. Sars. Dunstaart alona. De Dunstaart alona werd door mij alleen op plaats 13 aangetroffen.
 24. *Alona rectangula*. Deze veel op *Alona costata* gelijkende soort kwam voor op plaats 13 en 14.
Rhynchotalona. Norman. Langsnuit.
 25. *Rhynchotalona rostrata*. Koch. Spitse langsnuit. Deze soort trot ik aan op de plaatsen 14 en 25. Ze is in Noordbrabant vrij algemeen en zal dus ook in Limburg wel meer te vinden zijn.
 26. *Rhynchotalona falcata*. G. O. Sars. Omgebogen langsnuit. Deze soort trot ik alleen in den Heelder Peel aan, maar hier ook in groot aantal.
Leydigia. Kurz. Breedstaart.
 27. *Leydigia leydigii*. Schödler. Leydigs breedstaart. Dit dier komt in den Welter vijver voor. 14.
Leydigia acanthocercoides, Fischer, heb ik in Limburg nog niet aangetroffen.
Graptoleberis. G. O. Sars. Griffelschaal.
 28. *Graptoleberis testudinaria*. Fischer. Gewone griffelschaal. De Griffelschaal komt zeer verspreid in Limburg voor. 3, 7, 19, 27, 31.
Alonella. G. O. Sars. Dwergkreeft.
 29. *Alonella excisa*. Fischer. Streepgrond. Voor dit dier is weder de Heelder Peel, 22, tot nog toe mijn eenige vindplaats in Limburg.
 30. *Alonella exigua*. Lilljeborg. Gladgrond. Deze werd meer dan de vorige aangetroffen en wel op de plaatsen 16, 22 en 30.
 31. *Alonella nana*. Baird. Ronde dwergkreeft. Deze dwergkreeftsoort heb ik het meest algemeen van alle drie aangetroffen en wel op de plaatsen 6, 21, 23, 25 en 27.
Peracantha. Baird. Kamdrager.
 32. *Peracantha truncata*. O. F. Müller. Gewone kamdrager. De kamdrager behoort weer tot de meest algemeene taksprieten. Ik heb ze in stilstaand water bijna overal aangetroffen.
Pleuroxus. Baird. Vederrand.
Pleuroxus laevis. G. O. Sars. Gladde vederrand.
Pleuroxus striatus. Schödler. Gestreepte vederrand. Geen van beiden heb ik tot nog toe gevonden.
 33. *Pleuroxus trigonellus*. O. F. Müller. Driehoek vederrand. Dit dier werd aangetroffen op de plaatsen 3 en 13.
 34. *Pleuroxus uncinatus*. Baird. Wipneus. Dit door den naar boven omgebogen snuitpunt gekenmerkte dier vond ik op de plaatsen 13, 15, 24 en 25.
 35. *Pleuroxus aduncus*. Jurine. Haviksneus. Met de vorige soort vond ik dit dier in den vijver bij het kasteel Eysden. 3.
Chydorus. Leach. Bolkreeft.
 36. *Chydorus globosus*. Baird. Bruine bolkreeft. Deze grootste soort van haar geslacht kwam voor op de plaatsen 16, 17, 20 en 26.
 37. *Chydorus sphaericus*. O. F. Müller. Gewone bolkreeft. Ook deze soort komt verspreid voor over het gansch gebied.
 38. *Monospilus dispar*. G. O. Sart. Gewone eenoog. Dit bodemdier vond ik op de plaatsen 22, 24, 26 en 27. In den Heelder Peel vond ik exemplaren, die in atwijking aan den hoofdvorm drie dikke doornen aan de rugzijde van den eindklaus droegen. Deze atwijking is door mij het eerste beschreven.
Anchistropus. G. O. Sars. Vlekkreeft.
Anchistropus emarginatus. G. O. Sars. Uitgesneden vlekkreeft. Deze werd in Nederland nog niet aangetroffen.
Onychopoda.
Polyphemidea.
 39. *Polyphemus pediculus*. Linne. Gewone grootoog. Dit roofdier is zeer algemeen. Ik heb slechts vondsten opgeteekend van de plaatsen 22 en 27. Daar het echter zeer spoedig atsterft en vergaat, zal ik het wel meerdere malen over het hoofd hebben gezien en zal het ook in Limburg wel veel algemeener voorkomen.
Bythotrephes. F. Leidig. Diepzwemmer.
Bythotrephes longimanus. Leidig. Langarmige diepzwemmer. Ook dit dier is in ons land nog niet aangetroffen.
Leptodoridae.
Leptodora. Lilljeborg. Glaskreeft.
Leptodora Kindtii. Focke. Glaskreeft. De Glaskreeft, de langste onzer Cladoceeren komt voor in de Helenavaart bij Helenaveen, maar zal waarschijnlijk wel meer algemeen zijn in de kanalen in dat gedeelte der provincie.

G. ROMIJN.

Boomkikker.

De heer J. Nypels te Scharn-Heer meldt de vondst van een boomkikker aldaar, ± Juli van dit jaar.

De heer A. J. Mertens, hoofd der O. L. school te Nederweert, schrijft dat hij 't beestje meermalen gezien en gevangen heeft in de lage moerassige weilanden, met veel houtgewas, te Kelpen (Grathem). Ook de schoolkinderen brachten meermalen exemplaren mede.

J. C.